

Anvisning för skogshantering i närheten av fiskgjusens bo

Naturvårdslagens 70 § och 73 § skyddar stora rovfåglars boträd och häckningstid. Genom att följa denna anvisning kan avverkningar utföras så att fridlysningsbestämmelserna enligt 70 § och 73 § i naturvårdslagen iaktas. Om det inte är möjligt att utföra skogsbruksåtgärderna enligt anvisningen, bör aktören vara i kontakt med Tillstånds- och tillsynsverket, som ger råd i ärendet.

Fiskgjusens boplatser iaktas i skogshanteringen

Denna anvisning gäller alla skogsbruksåtgärder i närheten av fiskgjusens bon, inklusive avverkningar, virkestransport, plantering, skötsel av plantskog och dikning. Även buller eller verksamhet längre bort, varifrån man ser direkt till boet, kan bidra till att häckningen avbryts.

Anvisningen innehåller såväl förpliktande som rekommenderade tillvägagångssätt. Nedan finns en tydlig specifikation av dessa. Förpliktande tillvägagångssätt måste följas i syfte att följa naturvårdslagen. Det är frivilligt för markägaren att följa de rekommenderade tillvägagångssätten.

Anvisningen har gjorts år 2023 av stiftelsen Sääksisäitiös arbetsgrupp för fiskgjuse, Helsingfors universitets naturvetenskapliga centralmuseum, miljöministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, NTM-centralerna, Forststyrelsen och Finlands skogscentral. Anvisningen har gjorts i syfte att ge anvisningar för skogsanvändningen och den bör inte användas direkt som anvisning i andra markanvändningsformer eller störningsframkallande åtgärder.

Fiskgjusen häckar i södra och mellersta Finland 1.4–15.9 och i norra Finland (Kajanaland, Koillismaa och Lappland) 15.4–15.9, då den är känslig för störning.

I skogshanteringsåtgärder iaktas två zoner (skyddszon och störningszon) runt boet. Skyddszonens radie är cirka 50 meter från boet och störningszonen 500 meter.

Förpliktande anvisningar

I skydds- och störningszonen för bebodda bon bör all störning undvikas under fiskgjusens häckningstid. Skogshanteringsåtgärderna bör utföras tiden utanför häckningstiden.

På cirka 50 meters radie från boet (i skyddszonen) bör inga andra skogshanteringsåtgärder utföras än nödvändiga åtgärder som främjar fiskgjusens häckning.

Rekommenderade anvisningar

Dessutom rekommenderas att man undviker att skapa en skarp gräns mellan skyddszonen och störningszonen vid avverkningar som utförs i störningszonen utanför skyddszonen genom att exempelvis främja kontinuerligt växtbeklädd tillväxt i närheten av skyddszonen.

Fiskgjusens boplatser skyddas

I registret över rovfåglarnas boplatser syns kända fiskgjusebon, som har varit i bruk under de senaste 10 åren, och som uppskattas vara dugliga för fiskgjusens häckning. Fiskgjusens häckningsträd är vanligen märkta med en skylt som är fastsatt på trädstammen. Om det saknas en skylt, är det skäl att meddela boets läge till Naturvetenskapliga centralmuseets fiskgjuseuppföljning (petolintuseuranta@luomus.fi) eller till stiftelsen Sääksisäätiö (saaksi@saaksisaatio.fi).

Fiskgjusens bo finns i trädets krona, ovanpå kronan. Boträdet är vanligen en gammal tall med jämn krona, som har slutat att växa på längden för många årtionden sedan. Som en följd av detta är kvistarna i den jämna kronan tillräckligt stadiga för att bära ett bo som inklusive snöbelastningen väger hundratals kilogram. Det finns också bon exempelvis i grenarna på granar som har knäckts. I södra och mellersta Finlands skogar finns bara ett fåtal träd som passar som boträd för fiskgjuse på grund av skogsbruket. Därför har personer som skyddar fiskgjusen med markägarnas tillstånd byggt hundratals konstgjorda bon, som fiskgjusarna har godkänt som bon.

Fiskgjusens bo kan finnas i olika typer av miljöer såsom på en liten ö, i skog på en ås eller i en myrtallskog långt från vattendrag. Trädkronan som stöder boet är en viktig faktor som bestämmer boets läge. Boträdet måste vara högre än omgivningen så att fågeln hinderfritt kan flyga ut från boet i flera riktningar. Om boträdet och dess miljö fortsätter att vara gynnsamma för fiskgjusen, kan boet vara bebott i tiotals år.

Behandlingen av anmälningar om skogsanvändning i närheten av fiskgjusens boplatser

När det finns ett känt fiskgjusebo på mindre än 500 meters avstånd från området som anmälan om skogsanvändning gäller, skickar Skogscentralen denna anvisning till markägaren, den som gjort anmälan och till innehavaren av avverkningsrätten. När boet ligger på mindre än 50 meter från området som anmälan om skogshantering gäller, skickar Skogscentralen uppgifterna om boet och anmälan om användning av skog även till Tillstånds- och tillsynsverket, som vid behov ger noggrannare anvisningar om tillämpning av denna anvisning i närheten av vart och ett bo.

Häckningsplatser skyddas

Tillstånds- och tillsynsverket undersöker enligt art och från fall till fall om det finns möjligheter att skydda området. Om det finns en livsmiljö som avses i skogslagens 10 § i omedelbar närhet av ett boträd, kan markägaren fråga av Skogscentralen om möjligheten att göra upp ett tidsbundet miljöstödsavtal.

Mer information

Tillstånds- och tillsynsverket ger vid behov noggrannare anvisningar om tillämpning av naturvårdslagen och denna anvisning.